

"Mobile", skulptur av Claes Hake, invigd på Trelleborgs Rådhusorg 2006.
Foto: Susanne Nilsson.

Klimp 2, Klimatinvesteringsprogram för Trelleborgs kommun

Klimp 2, Klimatinvesteringsprogram för Trelleborgs kommun

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Inledning och bakgrund	3.
Sammanfattning.....	3.
Trelleborgs kommuns förutsättningar.....	4.
Kommunens klimatstrategi.....	5.
Miljöarbete i kommunen samt redan genomförda åtgärder för att minska klimatpåverkan.....	5.
Agenda 21	
Lokalt investeringsprogram	
Naturinvesteringsprogram	
MöTs	
Miljöförvaltningen	
Kommunal teknik	
Fastighetsförvaltningen	
Socialförvaltningen	
Trelleborg Fjärrvärme AB	
Klimp-åtgärder som är under genomförande.....	8.
Klimatinvesteringsprogrammet, Klimp 2, i Trelleborgs kommun.....	10.
Planerade åtgärder i programmet	
Åtgärd 1 Inköp av gasdrivet kombinerat högtrycksspolnings- och slamsugningsfordon.	
Åtgärd 2: Biobränslebaserad uppvärmning av växthus för tomatodling.	
Åtgärd 3: Biogas på Jordberga	
Åtgärd 4: Bioenergi med fjärrvärme i Klagstorp	
Åtgärd 5: Information och folkbildning om Klimp 2 och kommunens klimatarbete, 2007-2011.	
Programägare	
Förankring och delaktighet	
Administration, samordning och uppföljning	
Folkbildning och information	
Samverkan med andra aktörer	
Ytterligare effekter	
Jämställdhet och integration	
Samråd med länsstyrelsen	

Bilagor:

1. Verksamhetsrapport för KLIMP för år 2005 samt länsstyrelsens yttrande över detsamma.
2. Klimatstrategi för Trelleborgs kommun
A: Klimatpåverkande gaser
B: Energibalans för Trelleborg
3. Före-studie - enkätundersökning

Klimp 2, Klimatinvesteringsprogram för Trelleborgs kommun

Inledning och bakgrund

I februari 2005 beviljades Trelleborgs kommun stöd från Naturvårdsverket, s k Klimp-pengar, för att under en fyraårsperiod genomföra vissa specifika klimatbefrämjande åtgärder, ett s k klimatinvesteringsprogram.

Denna programbeskrivning, i fortsättningen kallad Klimp 2, är en fortsättning på programbeskrivningen för "Klimatinvesteringsprogram för Trelleborgs kommun", från år 2004.

Klimp 2 vill ge en helhetsbild av det miljöarbete som i nuläget bedrivs inom kommunen med särskild belysning av det arbete som främjar en begränsad klimatpåverkan.

Programbeskrivningen följer samma upplägg som Klimp 1 men ska kunna läsas som ett fristående dokument. Vissa uppgifter från den första programbeskrivningen är identiska, andra är uppdaterade och vissa är helt strukna. Andra uppgifter är självfallet helt nya.

Borttaget: .

Syftet med programbeskrivningen är att återigen ansöka om programstöd, Klimp-pengar, nu till ett klimatinvesteringsprogram som omfattar perioden 2007-2011.

Sammanfattning

I Trelleborgs kommun har ett aktivt miljöarbete vuxit fram på bred front under många år. Kommunen har ett väl fungerande Agenda 21-arbete, pågående lokalt investeringsprogram (Lip) och naturinvesteringsprogram (Nip), pågående miljömålsarbete samt EU-samarbeten kring Agenda 21-frågor, Östersjön och miljöstöd för ortens företag, liksom ett samarbete med Vägverket i Skåne kring hållbart resande. Inom samtliga förvaltningars verksamheter pågår miljöarbete på olika nivåer; samtliga förvaltningar är involverade i miljömålsarbetet, inom Kommunal Teknik finns miljöledningssystem och på skolor arbetar man med Grön Flagga. Också det lokala näringslivet, föreningslivet samt enskilda kommuninvånare engageras i miljöfrågorna på olika sätt.

Miljömedvetenheten och kunskaperna om de lokala miljöproblemen ökar i kommunen bland allmänhet och beslutsfattare. Agenda 21-arbetet startades 1994 och arbetet med de olika statligt stödda investeringsprogrammen (Lip, Nip och Klimp) har pågått sedan 2000-talets start. Det kommunala övergripande miljöarbetet har stramats upp, utvecklats och effektiviserats. Samverkan kring olika miljöfrågor främst inom kommunen mellan olika kommunala förvaltningar och bolag har ökat, men också med olika externa aktörer.

Inom projektet MöTs, senare "Hållbart resande", ett samarbete mellan kommunen och Vägverket i Skåne, har också genomförts ett flertal åtgärder som syftar till att minska bilkörningen och därigenom begränsa klimatpåverkan. Cykelvägnätet har också byggts ut under många år, ett arbete som kommer att fortsätta.

Klimatinvesteringsprogram under genomförande

Klimatfrågan har lyfts högt på dagordningen och med start i februari år 2005 genomförs nu ett Klimatinvesteringsprogram, Klimp, där följande fyra åtgärder ingår:

Åtgärd 1: Information och folkbildning om klimatet i Trelleborgs kommun.
Åtgärd 2. Kunskapsplattform för miljöbilar.
Åtgärd 3. Utbyggnad av fjärrvärmenät.
Åtgärd 5. Solfångare på Vångavallen och Dalabadet i Trelleborg.(Ändring godkänd av RIS under 2006).

Det pågående klimatinvesteringsprogrammet för Trelleborgs kommun omfattar investeringskostnader med cirka 94 milj. kr varav miljöinvestering utgör 100 procent av kostnaderna. Av denna investeringskostnad har bidrag beviljats med 17,7 milj. kr. Åtgärderna leder till en minskning av koldioxidutsläppen med cirka 5 985 ton, vilket betyder cirka 0,150 ton per invånare.

Vad som hittills genomförts inom de olika åtgärderna framgår av Verksamhetsrapport för 2005 (**Bilaga 1: Verksamhetsrapport 2005**)

Klimatarbetet i Trelleborgs kommun fortsätter nu med följande planerade åtgärder vilka tillsammans utgör Klimp 2 vilket vi ansöker om bidrag för att genomföra:

Åtgärd 1: Inköp av gasdrivet kombinerat högtrycksspolnings- och slamsugningsfordon.
Åtgärd 2: Biobränslebaserad uppvärmning av växthus i tomatodling.
Åtgärd 3: Biogas på Jordberga
Åtgärd 4: Bioenergi med fjärrvärme i Klagstorp.
Åtgärd 5: Information och folkbildning om Klimp 2 och kommunens klimatarbete, 2007-2011.

Det planerade klimatinvesteringsprogrammet för Trelleborgs kommun, Klimp 2, omfattar investeringskostnader med cirka 278,741 milj. kr varav miljöinvestering utgör 100 procent av kostnaderna. Av denna investeringskostnad söker vi bidrag med 84,6645 milj. kr. Åtgärderna leder till en beräknad minskning av koldioxidutsläppen med sammanlagt cirka 78 940,3 ton, vilket betyder cirka 1,973 ton per kommuninvånare.

Trelleborgs kommuns förutsättningar

Trelleborg är en kommun mitt i händelsernas centrum och utgör med sin omfattande hamnverksamhet ett av norra Europas viktigaste transportnav. Här är nära till både kontinenten och till Malmö-Lund-Köpenhamnsområdet. Men kommunen är också en viktig lantbrukskommun då hela 86 procent av markytan är åkermark. Den procentuella andelen invånare sysselsatta inom jordbruket ligger långt över riksgenomsnittet, 4 % jämfört med 2 %.

Kommunen ligger på den skånska slätten och utmed Sydkusten. Här finns mycket som är både vackert och sevärt, många områden med höga naturvärden och av riksintresse för naturvärden. Den yta som allmänheten har tillträde till utgör dock endast av några få ynka procent av den totala markytan. Det mesta är antingen bebyggt eller uppodlat. Bebyggelsen i kommunen är koncentrerad till Trelleborgs centralort samt till ett knappt tiotal mindre tätorter och ett 40-tal mindre byar på slätten. I kommunen bor cirka 40 000 människor och befolkningen ökar stadigt genom inflyttning.

Trelleborgarnas utbildningsnivå är låg jämfört med riksgenomsnittet och andelen utländska medborgare är stor. Kommunens näringslivsstruktur har förändrats under de senaste

tioårsperioderna. Från att ett fåtal storindustrier varit dominerande har kommunen idag många mindre företag från skilda branscher. Den offentliga sektorn med vård och omsorg samt transportsektorn utgör stora viktiga arbetsgivare. Många trelleborgare pendlar också dagligen till sitt arbete i andra kommuner, varav merparten av arbetsresorna sker med egen bil.

De många transporterna inom kommunen till lands och sjöss medför att luftkvaliteten i centralorten uppmäter dåliga värden, främst då det gäller utsläppen av svaveldioxid ligger kommunens värden över andra svenska städer.

Kommunens klimatstrategi

En första klimatstrategi för kommunen för perioden 2004-2010 antogs av kommunfullmäktige våren 2004. I denna redovisas mål för klimatarbetet liksom delmål och åtgärdsförslag. De lokala målen överensstämmer med de regionala och nationella målen för begränsad klimatpåverkan. Klimatstrategin ska kunna fungera som ett fullvärdigt styrdokument parallellt med klimatinvesteringsprogrammet men även ingå som en viktig del av de båda programmen. Strategin redovisar utsläppsnivåer av växthusgaserna i kommunen, lokala mål för att minska utsläppen samt förslag till en rad olika åtgärder, främst inom energi- och transportsektorn. **(Bilaga 2: Klimatstrategi)**

Strategin kommer att vägas in i underlagsmaterialet till ett av de lokala miljömålen, ”Begränsad klimatpåverkan” vilket ska komma att ingå i det pågående lokala miljömålsarbetet inom den närmaste tiden. Arbetet med detta strategidokument har startats. Det innebär en uppdatering av de lokala klimatmålen och av de föreslagna åtgärderna som återfinns i det antagna strategidokumentet.

Miljöarbetet i kommunen samt redan genomförda åtgärder för minskad klimatpåverkan

Agenda 21

Miljöarbetet i kommunen bedrivs på bred front. Det lokala Agenda 21-arbetet inleddes 1994 och en Agenda 21-samordnare anställdes. Under år 2000 utökades tjänsten till två. De aktiviteter som genomförs och har genomförts har varit mycket omfattande. Allmänheten, föreningslivet, företagen, förskolor, skolor samt kommunens olika förvaltningar har på olika sätt informerats och inspirerats till förändrat miljötankande och förändrat beteende. De aktiviteter som dominerar Agenda 21-arbetet just nu är Gröna Punkter, Grön Flagg, strandstädning, samverkan kring strandskötsel, skördefest, deltagande i trafikmiljöprojektet MÖTs, folkhälsoarbetet och Miljövänliga veckan. Agenda 21-samordnarna är dessutom engagerade också i två EU-projekt tillsammans med skånska och själländska kommuner, ”MiljöVis”, som syftar till att stödja små och medelstora företag i deras miljöarbete, samt ”Lokal Agenda 21 i Öresundsregionen”, med syfte att stärka Agenda 21-arbetet i regionen genom samverkan mellan kollegor i skånska kommuner och kommuner på Själland. Agenda 21-arbetet ingår också då det gäller strandmiljöfrågor i EU-samarbetet Baltic Master där Trelleborg deltar.

Lokalt investeringsprogram

Trelleborg blev en av de svenska kommuner som tack vare ett ambitiöst miljöarbete fick del av regeringens stöd till lokala investeringsprogram – LIP. Agenda 21 svarar för tre av de fem

projekten som pågår 2001-2006 – Kunskapsutveckling från underifrånperspektiv till helhetssyn, Åmossarna och Albäcksområdet. (Ytterligare två projekt har erhållit stöd: ”Simlinge – ett modernt kretsloppssamhälle” och ”Avvattning och mineralisering av slam i vassbäddar vid reningsverket i Smyge”. (Simlinge-projektet, som syftade till att skapa en ekoby, självförsörjande på energi, har dock inte kunnat genomföras eftersom byn Simlinges sociala struktur inte verkade stödande för projektet. Det samarbete mellan de boende som krävdes gick helt enkelt inte att etablera.)

Projektet ”**Kunskapsutveckling från underifrånperspektiv till helhetssyn**” avser kunskapsutveckling och folkbildning. Med övergödningen av Östersjön som ett tema anordnas informationsaktiviteter gentemot allmänheten och för en rad olika målgrupper.

Projektet ”**Åmossarna; biologisk mångfald och näringsreducerande våtmarker**” syftar till att skydda och utveckla den biologiska mångfalden i ett av kommunens viktigaste småvattenområde samt att utveckla och använda området för naturundervisning i skolorna.

Projektet ”**Albäcksområdet; biologisk mångfald och näringsreducerande våtmarker**” syftar till att öka den biologiska mångfalden samt att anlägga näringsreducerande våtmarker i kommunens viktigaste tätortsnära skogsområde.

Trelleborgs kommuns lokala investeringsprogram kommer att slutredovisas efter utgången av 2006.

Naturinvesteringsprogram (Nip)

Sedan 2004 arbetar kommunen också med ökade naturvårdsinsatser i ett lokalt Naturinvesteringsprogram (Nip). I programmet ingår följande åtgärder:

- Maglarps grusgrop – inventeringar och skydd
- Ekotråk Gislövsån & Dalköpingeån – utredningsprojekt
- Fårabackarna – inventeringar och skydd
- Smyge kärr – inventeringar och skydd
- Utvidgning av Albäcksområdet
- Natur- och kulturmiljöplan

MöTs

Sedan 2001 har Trelleborgs kommun i samarbete med Vägverket i Skåne arbetat för att förbättra trafikmiljön och trafiksäkerheten i projektet MöTs (Miljö- och Trafiksäkerhet), senare ”Hållbart resande”. Inom arbetet har många aktiviteter ägt rum som alla syftar till ett minskat bilåkande: Attitydundersökningar, ”Cykla till jobbet”, ”Gå och cykla till skolan”, ”Testresenärerna”, utbildning i Eco Driving och aktiviteter under bilfria dagen ”I staden utan min bil”. Informations- och kunskapsspridning väger tungt i projektets samtliga aktiviteter. Åtgärderna bidrar på olika sätt mer eller mindre till minskad bilåkning och därmed minskad klimatpåverkan.

Miljöförvaltningen

Miljöförvaltningen arbetar med att väga in miljömålet begränsad klimatpåverkan i sitt tillsynsarbete och hanterar övergången av köldmedia. Förvaltningen har också beräknat

utsläppen av de växthuspåverkande gaserna i kommunen, ett arbete som bildat underlag till kommunens klimatstrategi. Förvaltningen har det övergripande ansvaret för miljömålsarbetet samt leder kommunens deltagande i ett EU-samarbete kring Östersjön, Baltic Master.

Kommunal teknik

Kommunens tekniska förvaltning, Kommunal Teknik, har infört miljöledningssystem och har ända sedan 1995 genomfört många åtgärder som bidragit till minskad klimatpåverkan. Personal har utbildats i Eco Driving, miljökrav ställs vid upphandling av maskiner, fordon, transformatorer och annan utrustning, etanolbaserat drivmedel erbjuds till försäljning, RME blandas in i dieseln till fordon och maskiner.

Fastighetsförvaltningen

Fastighetsförvaltningen har genomfört en rad miljöbefrämjande åtgärder: värmepumpar har installerats i Klagstorps kommunhus och på Bastionskolan, personal har försetts med bränslesnåla fordon, fastighetsvärdar har utbildats i energifrågor liksom fastighetsnämndens politiker. Värmeanläggningar har konverterats för energieffektiv drift. Fastigheter har anslutits till fjärrvärmenätet. Styrning av ventilation för optimal och energisnål drift har installerats. Förvaltningen har också anställt personal med spetskompetens för drift av tekniska installationer.

Socialförvaltningen

Inom hemtjänsten rullar sedan några år tillbaka 8 st. etanolbilar som förvaltningen har köpt in. Ett 30-tal av personalen har genomgått utbildning i Eco Driving i syfte att minska bränsleförbrukningen.

Under våren 2006 upphandlade kommunen 40 personbilar och 8 minibussar. Fordonen kommer att användas av socialförvaltningen och befintliga bilar kommer att ersättas med de nya efterhand som nuvarande leasingkontrakt löper ut. Av 40 personbilar är 32 st. gasfordon av märket Opel Combo CNG.

Under 2006 genomförs också en bränsleupphandling där även fordonsgas omfattas. I förfrågningsunderlaget är det ett krav att ett tankställe för fordonsgas etableras första kvartalet 2007 annars kommer inte kommunen att köpa in några gasbilar.

De åtta bilar hos socialförvaltningen som inte är gasfordon kommer att köras på landsbygd och där det varken finns tankställe för fordonsgas eller etanol.

Trelleborg Fjärrvärme AB

Trelleborgs Fjärrvärme AB bildades 2002. Målsättningen är att ge trelleborgaren lägsta möjliga energikostnad inom ramen för en acceptabel miljöpåverkan. Bolaget köper sina personalresurser från olika enheter inom Trelleborgs kommun, främst Kommunal Teknik Trelleborg. Huvudverksamheten finns i västra Trelleborg med produktionsenheten Sjöviksverket, lokaliserad till Trelleborgs avloppsreningsverk. Bolaget äger ett mindre fjärrvärmenät samt produktionsresurser i form av exempelvis värmepump och gaspanna. Kundkretsen består bl. a av HSB, Riksbyggen, Trelleborgshem och Trelleborgs kommun. Bolaget kommer att arbeta med olika varianter av förnyelsebar energi, samtidigt som

möjligheterna att bygga billigare distributionssystem undersöks. Inom det pågående Klimp-arbetet byggs just nu fjärrvärmenätet ut till fastigheter i centralorten.

Klimp-åtgärder som är under genomförande

Följande åtgärder ingår i det i kommunen pågående Klimp-programmet, Klimp 1, för vilket kommunen beviljats stöd från Naturvårdsverket. Programmet genomförs under perioden 2005-2009.

Åtgärd 1. Information och folkbildning om klimatet i Trelleborgs kommun

Trelleborgs kommuns klimatprogram spelar en viktig roll som utgångspunkt och ramverk i arbetet med att sprida information och höja kunskapsnivån om klimatfrågan, det lokala klimatarbetet och om den egna rollens betydelse. De olika åtgärderna i programmet kan också fungera som konkreta exempel på den omställning i energi- och transportsystem som måste till i vårt samhälle för att komma till rätta med problemen.

Det är mycket önskvärt och lämpligt att mäta mottagarnas kunskapsnivå, attityder och eventuellt egna beteenden såväl före som efter åtgärdens genomförande med attitydundersökningar, s.k. före- och efter-studier. Därigenom kan man skapa en någorlunda god bild av vilka effekter åtgärden haft och vilka kunskaper om hela programmet som mottagarna uppnått genom åtgärden.

Den nu genomförda före-mätningen visade bland annat att majoriteten av de svarande företrar information om klimat och klimatarbete på hemsida, i tidningsartiklar eller som tryckt reklam hem i brevlådan. Delar av informationsinsatserna till allmänheten anpassas så långt som möjligt efter dessa enkätsvar. Glädjande nog visar undersökningen att de flesta som svarat anser att det är viktigt att kommunen arbetar med klimatfrågorna. **(Bilaga 3: Attityder till klimatförändring.)**

Särskild information tas fram som berättar om kommunens klimatarbete - klimatstrategi, klimatinvesteringsprogram och dess åtgärder. Informationen och kunskapsspridningen kopplas så långt som möjligt till de övriga åtgärderna i klimatinvesteringsprogrammet och riktas till en rad olika viktiga målgrupper. Vidare anpassas informationsinsatserna till respektive målgrupps kunskapsnivå och informationsbehov. Ett exempel är att under våren 2006 anordnades en biobränslekongress där klimatfrågan och kommunens klimatarbete tillsammans med de tekniska sakfrågorna fick stort utrymme. Konferensen anordnades i samverkan mellan kommunen, lokala lantbruksorganisationer och studieförbund på initiativ av de lokala lantbruksorganisationerna. Vid konferensen deltog sammanlagt ett 70-tal personer, de flesta lantbrukare.

Åtgärd 2. Kunskapsplattform för miljöfordon i Trelleborg

Åtgärden "Kunskapsplattform för miljöfordon i Trelleborg" syftar till att öka användningen av miljömässigt bättre fordon än dagens bensin- och dieselfordon. Målet är att under en 3-årsperiod introducera 400 lätta miljöfordon i Trelleborgs kommun, vilket är cirka 2 procent av hela bilparken.

Vägen att nå målet är att sprida kunskap genom samverkan. Med bättre kunskap om vilka fordon och tankställen som finns, vad dessa kostar och ger för miljömässiga och andra

fördelar hoppas man få kommunala verksamheter samt företag och privatpersoner i Trelleborgs kommun att använda fler miljöfordon. Detta sker genom en kunskapsplattform där ett nätverk med olika aktörer och intressenter inom området utgör själva basen. Från plattformen kan information och kunskap spridas och utbytas mellan aktörerna genom många olika kanaler, ex: nyhetsbrev, information på hemsida och kommunens tidskrift till hushållen, genom nätverksträffar, föreläsningar, seminarier, studiebesök och pressaktiviteter. Det är viktigt att arbetet drivs processinriktat där dialogen och erfarenhetsutbytet mellan de olika aktörerna får väga tungt.

Exempel på lämpliga aktörer som involveras är kommunala förvaltningar och bolag, taxi- och budfirmor, körskolor, företagssammanslutningar, miljöcertifierade företag, bilförsäljare, leasingbolag, bränsleleverantörer, miljökonsulter, leverantörer till kommunen, föreningar och privata bilägare. De erbjuder bland annat information, kunskap och eventuellt också olika slags förmåner.

Biltrafiken står stor del av utsläppen av koldioxid och andra miljögifter. Det är viktigt att med alla medel minska dessa. Bilförare är därför en väldigt viktig målgrupp om vi ska nå målet begränsad klimatpåverkan. Ett exempel på en aktivitet som vuxit fram i nätverket och som vänt sig direkt till bilförare är den första miljöbilsutställning i sitt slag i Trelleborg som arrangerades i september 2006. Samtliga lokala bilförsäljare bjöds in att ställa ut sina bästa miljöfordon. Utställningen lockade tusentals besökare under en heldag.

Kommunen spelar en viktig roll då det gäller att medverka till att utvecklingen går åt rätt håll. Bilister måste uppmanas att ställa bilen när så är möjligt till förmån för andra transportmedel. Vid de bilresor som ändå är nödvändiga måste fler välja miljöfordon före bränsleslukande bensin- och dieslbilar. Kommunen kan genom detta projekt ge utvecklingen en knuff i rätt riktning och medverka till att användningen av miljöfordon tar fart. Kommunen kan också i den egna bilparken byta till fler miljöfordon.

Åtgärd 3. Utbyggnad av fjärrvärmenätet.

Det har funnits ett stort behov av utbyggnad av ett fjärrvärmenät i Trelleborgs kommun eftersom staden varit fastlåst i ett ensidigt värmebehov. I dag finns ett mindre fjärrvärmesystem, som baseras på deponigas från Sysavs deponi samt på rötgas från det kommunala avloppsreningsverket. Gasmotorerna är placerade på avloppsreningsverket i västra Trelleborg.

I Trelleborgs kommun finns det omfattande lokala energiresurser som, ur klimatperspektivet, med fördel kan användas i ett fjärrvärmenät. De lokala energiresurserna består bl. a av träavfall från Pergo, spillvärme från BP Chemicals, biobränslen och avfall från Sysav och den kommunala verksamheten samt industrier med ett totalt energiinnehåll som överstiger värmebehovet i de tänkta systemen.

Inledningsvis planeras två fjärrvärmenät att byggas, ett i västra delen av staden och ett i den östra delen av staden. I ett långsiktigt perspektiv skall de båda näten kunna kopplas samman. Det västra nätet har sin tyngdpunkt runt nuvarande fjärrvärmesystem vid avloppsreningsverket, mot de västra delarna av staden samt inkluderande industrierna Pergo och BP Chemicals.

Det östra nätet har sin tyngdpunkt mellan Lasarettet, Trelleborg Industri AB ut mot bostadsområdet Fagerängen.

Trelleborgs kommun planerar även en bostadsutbyggnad av Stavstens udde, beläget väster om staden. En utredning angående hur värmebehovet i den nya stadsdelen skall täckas har genomförts. Utredningen visade att det finns goda möjligheter för att nyttja geotermi som värmekälla. En förutsättning för att bygga en anläggning för geotermi är dock att det tillhörande fjärrvärmenätet kan sammankopplas med det Västra nätet.

Utbyggnadsprojektet startade under vintern 2006 med byggnation av produktionsanläggning med biopanna som huvudobjekt. Anläggningen är byggd för att producera 20 GWh och leverera energi till kunder i centrala och västra delarna i staden. Uppstart och produktion av fjärrvärme kommer att ske under oktober månad med leveranser till kunderna. Byggnationen av fjärrvärmenätet startade under våren 2006 och kommer att färdigbyggt sammanbinda det 6,5 km långa nätet, västra och centrala delarna av staden. Fjärrvärmenätet kommer till stora delar vara klart före årets slut, därefter kommer en fortsatt utbyggnad av nätet att ske för att tillgodose fler kunder.

Kundunderlaget ökar och efterfrågan är så stor att behovet av mer produktionskapacitet inom en tvåårsperiod är nödvändigt. Detta innebär att behovet 2010 ligger på den nivå att kraftvärme är aktuellt. Den planerade fjärrvärme-produktionen under 2007 på 23 GWh innebär en reduktion av koldioxidutsläppen med minst 2 % eller ca 5000 ton koldioxid.

Åtgärd 5. Solfångare på Vångavallen och Dalabadet i Trelleborgs kommun.

Fastighetsförvaltningen arbetar aktivt med att minska verksamhetens miljöpåverkan. Fastighetsförvaltningen förvaltar ca 220 000 m² fördelat på 180 objekt. Fastighetsbeståndet består bl.a. av skolor, kontorslokaler, idrotts- och fritidsanläggningar, servicecentra samt ett fåtal bostadslägenheter. Fastighetsförvaltningen fokuserar att kontinuerligt minska miljöbelastningen inom fastighetsbeståndet genom att målmedvetet reducera energiförbrukningen och samtidigt bibehålla en acceptabel komfort.

Fastighetsförvaltningen har ansökt om och beviljats ändring av åtgärden. Ändringen innebär att solfångarna installeras på Vångavallen och på Dalabadet i stället för på Badhuset eftersom dessa placeringar ger bättre energieffektivitet.

Klimatinvesteringsprogram, Klimp 2, i Trelleborgs kommun

Planerade åtgärder i programmet

Det nya klimatinvesteringsprogrammet, Klimp 2, är i linje med kommunens ambitioner att fortsatt bidra till minskad användning av fossila bränslen. Fyra investeringsåtgärder och en informationsåtgärd ingår i Klimp 2. För dessa åtgärder ansöker Trelleborgs kommun om ekonomiskt stöd hos Naturvårdsverket för genomförandet:

Åtgärd 1: Inköp av gasdrivet kombinerat högtrycksspolnings- och slamsugningsfordon.

Kommunal Teknik Trelleborg, som är den tekniska förvaltningen i Trelleborgs kommun, avser att köpa ett gasdrivet kombinerat högtrycksspolnings- och slamsugningsfordon för användning inom vatten- och avloppsverksamheten. Fordonet används dels inom den egna

verksamheten, både dagtid och jourtid, samt hos privata kunder vid behov. Köpet kommer att ingå som ett steg i förvaltningens långsiktiga satsning på en miljöriktig fordonspark.

Arbetsplatsen är ofta lokaliserad till centrala delar av staden eller andra tätbebyggda områden. Ett gasdrivet fordon kommer att medföra betydande miljöförbättringar dels i ett globalt perspektiv med tanke på minskade koldioxidutsläpp, dels i ett mer lokalt perspektiv med tanke på t ex minskade utsläpp av partiklar. Detta kommer både allmänheten och personalen till godo. Utrustningen på fordonet kräver att motorn hela tiden är igång.

Den miljörelaterade investeringen uppgår till 3 300 000 kr, varav bidrag söks för halva summan, dvs 1 650 000 kr. Åtgärden innebär att dieselbränsle kan bytas ut till biogas, vilket ger en beräknad minskning av koldioxidutsläppen med lite drygt 28 ton/år.

Åtgärd 2: Biobränslebaserad uppvärmning av växthus för tomatodling.

Alfred Pedersen & Son AB, Dalköpinge, Trelleborg, äger och driver Sveriges största tomatodling. Produktionsytan är idag 80 000 kvm och antal anställda ca 55 st. En fördubbling av ytan planeras inom två år. Produktionstekniken är på en hög nivå vilket avspeglar sig i avkastningen.

Odlingsperioden är v 51 år 1 till v 46 år 2. Skördeperioden är v 10 till v 46. Eftersom produktionsytan är så stor med stora produktmängder finns ett välutvecklat internt transportsystem med självgående "tomatcontainers" från produktionshus till packeri. Uppvärmningen av växthusen sker idag med naturgas och olja. För att säkra en hög produktion används även naturgas till koldioxidgödsling av tomatplantorna. Koldioxidgödslingen kommer fortsättningsvis att ske med kolsyra från tank.

Förbrukningen av naturgas uppgår idag till 38 GWh varav 6 GWh förbränns vid koldioxidgödsling. Förbrukningen av olja är 250 kbm (2,5 GWh). Totalt 40,5 GWh. Ett system för värmelagring i ackumulatortank finns också (1 200 kbm). Företagets stora yta med liten yta ytterväggar i förhållande till produktionsyta innebär i sig en väsentligt lägre förbrukning av fossila bränslen per ytenhet och därmed mindre påverkan på miljön än om ifrågavarande yta hade varit uppdelad på 10 st olika företag med 8 000 kvm.

Företaget avser att installera en biokapacitet på 8 MW. Biobränslet kommer att vara flis. Biopannan planeras vara på 6,5 MW. En rökgaskondensator på 1,5 MW installeras för att effektivisera förbränningen. Dessutom installeras en ackumulatortank på ca 3 000 kbm som kopplas samman med värmesystemet. Detta biuppvärmningssystem kommer att säkra 91 % av företagets värmebehov på 34 GWh. Resterande 9 % kommer att tillföras med olja. Kostnaden för användning av fossila bränslen är en stor post i företagets resultaträkning och därför innebär en investering i ett uppvärmningssystem för biobränsle en lägre uppvärmningskostnad för företaget samtidigt som verksamhetens negativa miljöpåverkan minimeras. Anläggningen beräknas vara färdig för användning i slutet av 2007.

Med nuvarande uppvärmningssystem baserat på naturgas och olja belastas miljön med ca 8 400 ton koldioxid per år. Efter planerad investering kommer belastningen att reduceras till 800 ton per år. En minskning med hela 7 600 ton!

För investeringskostnaden på 30,8 milj kr ansöker företaget om bidrag på 9,24 milj kr.

Åtgärd 3: Biogas på Jordberga

Åtgärden omfattar utbyggnad av biogasanläggningen på Jordberga sockerbruk för biogasproduktion från spannmål samt nybyggd av uppgraderingsanläggning och gasledning till högtrycksgasnätet. Huvudman för åtgärden är Skånska Biobränslebolaget AB.

Trelleborgs kommun har ca 28 000 ha åkermark med vete och sockerbetor som dominerande grödor. I takt med omställningen av lantbruket och samtidigt ett ökat behov av förnybar energi, har lantbrukare och lantbruksföretag i kommunen startat en process som syftar till att producera drivmedel från lantbruksgrödor.

Skånska Biobränslebolaget AB har tillsammans med E.ON Gas genomfört en förstudie för att utreda möjligheten till produktion av biogas. Skånska Biobränslebolaget utmynnar från Söderslätts Spannmålsgrupp som idag handlar med spannmål på den lokala marknaden i Skåne samt runt Östersjön. Skånska Biobränslebolaget ägs av lantbrukare på och runt Söderslätt.

I kommunen finns Jordberga sockerbruk som numera är nedlagt och ägaren, Danisco Sugar, är intresserade av att en ny verksamhet etableras på bruket. På sockerbruket finns en röttkammare samt annan utrustning och byggnader som kan användas för biogasproduktion.

Få närboende, närhet till leverantörer av råvaror och mottagare av biogödsel, infrastruktur för transporter samt att användningen av en befintlig anläggning innebär att ingen ny påverkan på landskapsbilden kommer att ske, har varit viktiga faktorer vid val av Jordberga Sockerbruk för biogasproduktionen.

Projektets syfte är att använda spannmål för storskalig produktion av biogas och att uppgradera biogas till fordonsgaskvalitet och via gasledning tillföra fordonsgasen till högtrycksnätet.

Råvara till biogasanläggningen kommer att vara huvudsakligen spannmål, framförallt vete men även andra typer av spannmål exempelvis råg och rågvete som kan odlas på mindre högklassig åker. Beräknad råvarumängd som ska tillföras biogasanläggningen är 110 000 ton per år. Den åkerareal som krävs för att producera 110 000 ton per år är ca 16 000 ha. Söderslätts Spannmålsgrupp hanterar idag spannmålsvolym i motsvarande storleksordning vilket innebär att systemen för inköp, distribution, lagring mm redan är etablerade och kan användas i biogasprojektet.

Trelleborgs kommun har stora mängder tång på stränderna. Tången måste avlägsnas från stränderna för att undvika lukt och för att man skall kunna bada. Försök pågår med att rena och förbehandla tången så att den ska vara en lämplig råvara för biogasproduktion. Därmed kan även tång vara aktuell som råvara för biogasproduktionen på Jordberga.

Biogasproduktionen sker i omrörda tankreaktorer, befintlig röttkammare plus nya röttkamrar, med en totalvolym på 45 000 m³. Beräknad gasproduktion från anläggningen är 330 GWh/år. Gasen kommer att uppgraderas till fordonsgaskvalitet. Därefter transporteras den i ledning till närmaste MR-station där gasen trycksätts till 80 bar och tillförs högtrycksnätet. Genom att tillföra biogasen till högtrycksnätet kan de stora gasvolymerna som kommer att produceras i Jordberga utnyttjas för att förse den växande marknaden för fordonsgas med förnybar gas.

Tillförsel av biogas till högtrycksnätet har hittills inte gjorts i Sverige. Befintlig infrastruktur för naturgas kan på detta sätt användas för transport av biogas från producent till användare.

Kommunen har även tecknat avtal med E.ON om att en tankstation för biogas ska etableras i Trelleborg.

En del av biogödseln kommer att användas som gödning på de åkrar som har producerat inkommande spannmål. Eftersom alla näringsämnen i inkommande spannmål finns kvar i utgående biogödsel så kommer behovet av konstgödsel att minimeras. En del av biogödseln kommer att avvattnas, torkas och pelleteras vilket innebär att anläggningen kommer att producera ett gödselmedel som kan hanteras som handelsgödsel. Det innebär också att transportererna av biogödsel minskar eftersom det är en torkad produkt som distribueras till lantbrukaren.

På Jordberga sockerbruk finns förutom röttkammare med tillhörande tankar, pumpar och rörsystem även stor lagringskapacitet i befintliga dammar och byggnader för lagring av spannmål. Vågssystem samt infrastruktur anpassade för att ta emot många transporter under betsäsongen finns också. Till anläggningen hör även en anläggning för att tillverka pellets vilken kan användas för tillverkningen av pelleterad biogödsel.

För uppvärmning av röttkammaren kan halm användas, alternativt gas. Vatten och elkraft finns tillgängligt inom området. Ställverket för elkraft finns och överföringsledningar är dimensionerade för 2 MW, vilket är tillräckligt för planerad anläggning.

Biogasproduktion från spannmål i den skala som planeras för biogasanläggningen på Jordberga har inte uppförts tidigare. Nytt är också att enbart spannmål används som råvara för biogasproduktion. Även avseende avsättning av biogasen kommer projektet att demonstrera ny teknik eftersom tillförsel av biogas till högtrycksnätet hittills inte förekommer i Sverige.

Odling av råvara för biogasproduktion innebär ökad sysselsättning inom lantbruket samt övriga verksamhetsområden som arbetar med logistikkedjorna för spannmål och biogödsel.

Investeringskostnaden för att kunna använda Jordberga för biogasproduktion beräknas till 240,076 miljoner kronor varav bidrag söks med 72,03 milj kr.

Biobränslebolagets ägare, som även står bakom Söderslätts Spannmålsgrupp, representerar många av de lantbrukare som är aktuella som leverantörer av spannmål till anläggningen. Biogasen kommer att säljas till någon av aktörerna inom gasbranschen.

En ökad tillgång till uppgraderad biogas ökar möjligheten att förse tankstationer med biogas dvs fler tankstationer kan etableras. En ökning av antalet tankstationer är av avgörande betydelse för att bilköpare ska välja en gasbil. Därmed innebär en ökad tillgång till uppgraderad biogas att även andra aktörer på fordonsgasmarknaden får en ökad efterfrågan på bilar och fordonsgas.

Åtgärd 4: Bioenergi med fjärrvärme i Klagstorp

Åtgärden innebär en nyinvestering i ett biobränsleeldat fjärrvärmeverk och distributionsnät för fjärrvärmens till bostäder i det närliggande landsortssamhället Klagstorp, ett mindre samhälle i Trelleborgs kommuns östra del, mitt i kommunens jordbrukslandskap.

Värmeverket har en effekt på 500 kW och beräknas kunna försörja ett 30-tal näraliggande bostäder. Flera av dessa fastigheter är av äldre dato och har idag oljebaserad uppvärmning eller direktverkande eluppvärmning.

Brukningssentrum är fastigheten Brönnestad 19:13 där även ägarna har sitt boende. På lantbruksfastigheten belägen längs den östra sidan av Klagstorps samhälle skall den planerade fjärrvärmeanläggningen byggas, i nära anslutning till de befintliga ekonomibyggnaderna som är tänkta för lagring av den halm som kommer att användas.

Ett fjärrvärmesystem består av värmeproduktionsenheten, ledningsnätet och kundanslutningarna. Vid produktionsenheten värms fjärrvärmevattnen upp och passerar huvudpumparna som ser till att vattnet cirkulerar i hela fjärrvärmesystemet. Värmepannan kan ofta hantera olika sorters bränslen.

Den nu aktuella pannan är i första hand avsedd för halm, men kan även hantera skogsvedbränsle och även salixved i form av torkad helved anpassad för pannans förbränningsutrymme.

Distribution av fjärrvärmevattnen från produktionsanläggningen till kunden sker i ett tvårörssystem, vilket har varmvatten i en framledning, samt returledning för det avkylda vattnet, vilket innebär att det löper två parallella rör i marken, det ena med uppvärmt fjärrvärmevatten från pannan och det andra med avkyldt vatten från de anslutna kunderna tillbaka till produktionsanläggningen och pannan.

Investeringen beräknas kosta 2,69 milj kr varav 30 %, 807 000 söks i bidrag. Åtgärden beräknas minska utsläppen av koldioxid med 189,06 ton.

Åtgärd 5: Information och folkbildning om Klimp 2 och kommunens klimatarbete, 2007-2011.

Att höja kunskapsnivån hos den breda allmänheten och därmed medvetenheten om klimatfrågans allvar och komplexitet är en nödvändighet för att vi ska lyckas nå de uppsatta globala, nationella, regionala och lokala klimatmålen. Det är viktigt att informera, sprida kunskap, skapa mötesplatser för dialog och debatt kring ämnet och den egna rollens betydelse för att vi ska lyckas nå målen.

Trelleborgs kommuns sedan 2005 pågående klimatinvesteringsprogram spelar en viktig roll som utgångspunkt och ramverk i detta viktiga arbete. Det nya klimatinvesteringsprogrammet, Klimp 2, innehåller åtgärder som förstärker klimatarbetet på bred front. Sammantaget kan de många olika åtgärderna fungera som konkreta exempel på den radikala omställning i energi- och transportsystem som måste till.

Informations- och folkbildningsarbetet fortsätter i samma anda och med samma beprövade framgångsrika metoder som hittills, men med ökad bredd och ökat djup, särskilt som nu även externa privata aktörer är tunga åtgärdsägare i programmet utöver de kommunala verksamheterna.

Informationsåtgärden i det första programmet lägger stor tyngd vid att till kommuninvånarna sprida kunskap om och öka förståelsen för växthuseffekten och klimatförändringarna och vilka samband detta har med kommunens arbete och den egna livsstilen. Detta syfte väger

minst lika tungt i det kommande programmet, då det är viktigt att sprida kunskapen till ännu fler personer och att upprepa informationen till dem som redan fått den. Att skapa utrymme för fördjupad kunskap till dem som så önskar är också viktigt.

Därtill kommer den nya arenan med privata företag som åtgärdsägare till vilka nya målgrupper och medaktörer i klimatarbetet kan söka sig för att uppnå en fördjupad lokal samverkan och kunskapsnivå i det framtida klimatarbetet.

Syftet med åtgärden är främst att fortsatt informera om, fördjupa information samt utöka dialogen kring klimatfrågan och Trelleborgs kommuns klimatstrategiska arbete och nya klimatinvesteringsprogram, Klimp 2.

Målen med åtgärden är att till olika målgrupper nå ut med information i någon form om klimatfrågan, om kommunens klimatstrategiska arbete och klimatinvesteringsprogrammet Klimp 2.

Särskilt informationsmaterial utformas, tas fram och sprids i samverkan med de olika åtgärdsägarna. Tryckt information tas fram och guidade visningar äger rum på biogasproduktionsanläggningen i Jordberga och på Tomatodlingen. Kommunens slamsugningsfordon visas upp vid lämpliga tillfällen – ”öppna hus”, miljökampanjdagar osv. Detta riktas framför allt till en bred allmänhet.

De målgrupper som är viktiga för informationen är allmänheten, beslutsfattare, tjänstemän, lärare i grundskolan och på gymnasiet och inom vuxenutbildningen, Trelleborgs nya svenskar, företagen och föreningslivet.

Informationen och kunskapsspridningen bör så långt möjligt kopplas till de övriga åtgärderna i klimatinvesteringsprogrammet och riktas till en rad olika viktiga målgrupper. Vidare måste metoderna anpassas till respektive målgrupps kunskapsnivå och informationsbehov. Framför allt måste mottagaren ses som brukaren av de anläggningar och dess produkter vilka ingår i programmets åtgärder.

För de beräknade kostnaderna för åtgärden på 1,875 milj kr söker Trelleborgs kommun bidrag för 50 %, dvs 0,9375 milj kr.

Programägare

Programägare: Trelleborgs kommun
Kontaktperson: Anitha Ljung, Agenda 21/Klimp-samordnare
Postadress: Rådhuset
Postnummer och ort: 231 83 Trelleborg
Telefon: 0410-73 30 00
E-post: anitha.ljung@trelleborg.se
Organisationsnummer: 212000-1199

Förankring och delaktighet

Under 2006 har en process pågått i kommunen då information spridits till främst kommunala politiker och chefstjänstemän, men även till företag och enskilda vid frukostträffar, vid en särskild informations- och seminariedag om biobränsle i maj månad och i våra nätverk.

Projektet har tagits fram av en grupp tjänstemän från Kommunal teknik och Agenda 21 som också utarbetat programmet. Beslut att ansöka om medel har tagits i kommunstyrelsen i oktober 2006, varmed programarbetet också fått sin politiska förankring.

Administration, samordning och uppföljning

Att administrera programmet beräknas kräva i medeltal cirka 0,25 årsarbeten under hela programperioden. När åtgärderna är genomförda intensifieras arbetet med slutredovisningen och administrationen tar allt större tid av administratören i anspråk. Naturvårdsverket beräknar kostnaden för administration enligt särskild schablon.

Ansvar för administrationen kopplas ihop med informationsarbetet något som förstärker den roll av övergripande helhetssyn och informationsansvar som kommunen axlar i programarbetet.

Kommunen kommer att i samverkan med de olika åtgärdsägarna, privata företag och kommunens tekniska förvaltning, utarbeta planer för hur programmet ska kunna kvalitetssäkras, följas upp och utvärderas. Detsamma gäller för hur resultat och erfarenheter ska kunna spridas. Dessa frågeställningar kommer att arbetas in i det särskilda informations- och folkbildningsprojekt som ingår som en åtgärd i programmet och som under genomförandetiden kommer att verka stödjande för programmets samtliga åtgärder. I de fall där miljö- och kvalitetsledningssystem finns kan åtgärderna lämpligen följas upp och utvärderas inom dessa system.

Resultat och erfarenheter kommer att kunna redovisas på kommunens hemsida, i kommunens tidskrift till alla hushåll och i andra sammanhang, vid nätverksträffar för företag, föreningar, beslutsfattare m fl.

Uppföljning av kommunens Klimp-arbete redovisas kontinuerligt för en särskilt utsedd styrgrupp som består av kommunens ledande politiker samt kommundirektör och miljöchef.

Folkbildning och information

Folkbildning och information är viktigt för att stärka kommunens miljöarbete. Medvetna och kunniga kommuninvånare är en förutsättning för att kunna nå miljömålet "begränsad klimatpåverkan". Åtgärder som syftar till att påverka attityder och beteenden är viktiga och måste gå hand-i-hand med fysiska åtgärder. Agenda 21-samordnarna arbetar aktivt med kunskapsspridning i miljöfrågor till allmänheten, skolorna, föreningar och företagen genom nätverk och riktade närmiljöprojekt kring den lokala naturmiljön och havsmiljön. Även kommunens tekniska förvaltning arbetar med information genom att ta emot studiebesök vid sina olika anläggningar. Kommunen har också energirådgivare som informerar kommuninvånare, företag m fl. om energibesparande åtgärder och energiomställning. Kommunen konsumentvägledare och Medborgarkontoret sprider också i viss mån information till allmänheten om energibesparande åtgärder.

Inom vägtrafikprojektet MÖTs i samverkan med Vägverket har kommunen spridit information till allmänheten och låtit vissa utvalda grupper själva testa hur det är att ställa om från bilkörning till ett miljövänligare transportmedel. Erfarenheterna av metoderna för kunskaps- och informations-spridning från detta arbete är användbara också för spridning av allmän klimatinformation och väl värda att bygga vidare på.

Inom det nu pågående klimatinvesteringsprogrammet sprids information och kunskap genom en övergripande informationsåtgärd tänkt att sprida information och kunskap om hela klimatinvesteringsprogrammet samt om klimatfrågan och dess komplexitet. Programmet rymmer dessutom en informationsåtgärd som tillvaratar erfarenheter från kommunens MötS-arbete, en åtgärd som ska hjälpa folk att genom information och kunskap få upp ögonen för de miljömässiga fördelarna med att köra miljöfordon i stället för konventionella bilar.

Ett kommande klimatinvesteringsprogram kräver en helt ny informationsåtgärd med särskilt fokus på att samverka i informationsspridning med de nya aktörerna, de privata företagen som är åtgärdsägare. Detta arbete kommer i vissa stycken att integreras med det pågående och dessa informationsinsatser kommer att samordnas med de för det nu pågående programmet.

Samverkan med andra aktörer

Under den process som pågått med att ta fram klimatinvesteringsprogrammet har utbyte och samverkan skett med näringslivet i kommunen, de olika förvaltningarna i kommunen, kommunala bolag, länsstyrelsen i Skåne samt Naturvårdsverket.

Ytterligare effekter

Den ökade miljömedvetenheten som blir följderna av informations- och kunskapsspridningen ger sannolikt effekter även på andra områden av miljön än på klimatet och växthuseffekten genom ett förändrat beteende hos mottagarna.

Ett programarbete bidrar också till att höja statusen på det lokala miljöarbetet, vilket i förlängningen också torde gynna miljön som helhet.

Det klimatinvesteringsprogram som Trelleborgs kommun nu ansöker om stöd för, Klimp 2, innebär en breddning av det lokala klimatarbetet genom att inte enbart kommunala verksamheter utan även två av kommunens privatägda företag ingår som åtgärdsägare i programmet. Programmet är självklart en satsning på att minska klimatpåverkan men har också viktiga mervärden i form av stöd åt kommunens företag och stöd åt jordbruket och landsbygdens utveckling.

Åtgärder som syftar till att minska användningen av fossila bränslen bidrar till att gynna den inhemska, lokala energiproduktionen. Det gör oss även mindre beroende av import av energi från politiskt instabila länder och därmed mindre sårbara från energiförsörjningssynpunkt.

Jämställdhet och integration

I klimatinvesteringsprogrammet ingår inga särskilda åtgärder för att öka kvinnors deltagande i genomförandet. I den grupp av tjänstemän som arbetat fram programmet har ingått två kvinnor och tre män. I gruppen av åtgärdsägare ingår en kvinna som konsult och en kvinna som företagare/åtgärdsägare.

Informationsinsatserna i programmet bör riktas till specifika målgrupper utifrån deras intressen och kunskapsnivå. I detta sammanhang utgör inte kvinnor någon specifik målgrupp på grund av sitt kön. Däremot fortsätter arbetet med att ge de nya svenskarna riktad kunskap

om svenskt miljötankande och pågående miljöarbete, även om klimatpåverkan och klimatarbete.

Samråd med länsstyrelsen

Samråd med ansvarig tjänsteman på länsstyrelsen har genomförts. Klimp-handläggare Carina Westerlund, Länsstyrelsen i Skåne, samrådde med gruppen av åtgärdsägarna samt Klimp-samordnare på Länsstyrelsen i Malmö 2006-09-18. Klimp-handläggaren avser inkomma till berörda myndigheter med ett samrådsyttrande över programmet.

./.